Hukuk Bölümü 2009/188 E. , 2009/346 K.

- 4925 SAYILI KARAYOLU TAŞIMA KANUNU UYARINCA VERILEN IDARI PARA CEZASINA KARŞI AÇILAN DAVANIN ADLİ YARGI YERİNDE ÇÖZÜMLENMESI
  - KARAYOLU TAŞIMA KANUNU (4925) Madde 26

"İçtihat Metni"

Davacı : N.K.

Vekili : Av. E.Y.

Davalı : Ulaştırma Bakanlığı – Ankara

O L A Y : Davacıya, Salihli Trafik Birim Amirliği'nin 12.06.2008 tarih, 306552 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu İdari Para Cezası Tutanağı ile, Salihli ilçesinden İzmir Havalimanına yolcu götürdüğü gerekçesiyle 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu'nun 26. maddesinin (a) bendi uyarınca para cezası verilmiştir.

Davacı, para cezasına karşı adli yargı yerinde itirazda bulunmuş ve ayrıca aracın 15 gün süre ile trafikten men kararının kaldırılmasına karar verilmesini talep etmiştir.

SALİHLİ 1. SULH CEZA MAHKEMESİ: 19.06.2008 gün ve D.İş No: 2008/681 sayı ile, itiraz eden hakkında 4925 sayılı Karayolları Taşıma Kanunun 26/a maddesi uyarınca " ... Yetki belgesi almadan taşıma işinde faaliyette bulunma ..... " eyleminden dolayı 5,000,00 YTL idari para cezası düzenlendiğinin saptandığı; aynı Yasanın 30. maddesinde "para cezalarına karşı tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir... " hükmünün düzenlenmiş olduğu, bu madde uyarınca itiraz eden N.K.'ın idari para cezasına yapılan itiraz uyarınca, itirazı inceleme yetki ve görevinin Yetkili İdare Mahkemesine ait olduğunun belirlendiği gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş, bu karar kesinleşmiştir.

Davacı bu kez, aynı istemle idari yargı yerinde dava açmıştır.

Manisa İdare Mahkemesi: 26.06.2008 gün ve E: 2008 / 1281, K: 2008 / 1326 sayı ile, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3. ve 27. maddesinden bahisle; dosyanın incelenmesinden, dava konusu idari para cezasının 4925 sayılı Karayolları Taşıma Kanunu'nun 26/a maddesine istinaden düzenlendiği; 5728 sayılı Kanun'un 519. maddesiyle yapılan değişiklik sonrasında kanunda bu cezaya karşı yapılacak itirazlara idare mahkemelerinin bakmakla görevli olduğuna yönelik açık ve özel bir hüküm bulunmadığının anlaşıldığı; bu düzenlemelere göre, dava konusu idari para cezasına karşı açılacak davanın görüm ve çözüm görevinin, sulh ceza mahkemesine ait olduğu gerekçesiyle davanın 2577 sayılı Kanun'un 15/1-a maddesi uyarınca GÖREV YÖNÜNDEN REDDİNE; karar vermiş; bu karara Davacı vekili itiraz etmiştir.

Manisa Bölge idare Mahkemesi; 25.12.2008 gün ve E:2008/422, K: 2008/516 sayı ile, 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesi'nin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 19. maddesinin 1.fıkrasında, adli, idari, askeri yargı mercilerinden birisinin kesin veya kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine kendisine gelen bir davayı incelemeye başlayan veya incelemekte olan bir yargı mercii davasında görevsizlik kararı veren merciin görevli olduğu kanısına varırsa, gerekçeli bir karar ile görevli merciin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvuracağı ve elindeki işin incelenmesinin Uyuşmazlık Mahkemesinin karar vermesine değin erteleneceği, 2592 sayılı Kanun'un 6. maddesi ile değişik 2. fıkrasında ise, Mahkemenin gerekçeli kararının, dava dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesine göndereceğinin hükme bağlanmış olduğu; dosyanın incelenmesinden, dava konusu işleme karşı davacı tarafından öncelikle adli yargı yerinde açılan davada, Salihli 1.Sulh Ceza Mahkemesince, idari yargının görevli olduğu gerekçesiyle verilen 19.6.2008 günlü, 2008/681 Değişik iş nolu görevsizlik kararı üzerine, Manisa İdare Mahkemesinde açılan davada da, anılan mahkemece, adli yargının görevli olduğu gerekçesiyle kendisini görevsiz gördüğü halde, yukarıda belirtilen yasa hükmü uyarınca, gerekçeli bir karar ile görevli yargı yerinin belirlenmesi için, dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesi gerekirken, davanın görev yönünden reddi ile yetinilmesinde mevzuat hükümlerine uyarlık görülmemiş olduğu gerekçesiyle; itiraz isteminin kabulü ile Manisa İdare Mahkemesi Hakimliğinin itiraza konu 26.6.2008 günlü, E:2008/1281, K:2008/1326 sayılı kararının BOZULMASINA, yeniden karar verilmek üzere dosyanın anılan mahkemeye gönderilmesine karar vermiştir.

MANİSA İDARE MAHKEMESİ: 25.03.2009 gün ve E: 2009/258 sayı ile, N.K. vekili Av. E.Y. tarafından, para cezasının iptali istemiyle, Ulaştırma Bakanlığı'na karşı açılan davaya ait dosya ile Salihli Sulh Ceza Mahkemesi'nin 19.06.2008 tarihli, E:2008/681 D. iş sayılı görevsizlik kararının, 2577 sayılı idari Yargılama Usulü Kanunu'nun 14. maddesi kapsamında incelenip gereğinin düşünüldüğü; anılan maddenin 3/a. fıkrasında, dilekçelerin görev yönünden inceleneceği belirtilmiş; 15/1-a maddesinde de, 3/a bendine göre adli ve askeri yargının görevli olduğu konularda açılan davaların reddine karar verileceği hükme bağlanmış ise de, bu hususa ilişkin bir başka düzenleme olan 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve işleyişi Hakkında Kanun'un 19. maddesinde; adli, idari, askeri yargı mercilerinden birisinin kesin veya kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine kendisine gelen bir davayı incelemeye başlayan veya incelemekte olan bir yargı merciin, davada görevsizlik kararı veren merciin görevli olduğu kanısına varırsa, gerekçeli bir karar ile görevli merciin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvuracağı ve elindeki işin incelenmesini Uyuşmazlık Mahkemesi'nin karar vermesine değin erteleyeceği; Mahkeme'nin gerekçeli kararının, dava dosyasıyla birlikte Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderileceğinin hüküm altına alınmış bulunduğu; dosyanın incelenmesinden; davacıya Kanun'un 26/a maddesine muhalefetten dolayı 12.06.2008 tarihli 306552 sayılı Salihli Trafik amirliği tarafından, 5.000.-TL para cezası verildiği; davacının bu cezaya karşı Salihli 1. Sulh Ceza Mahkemesi'nde açtığı davanın idari Yargının görevli olduğundan bahisle reddi üzerine Mahkemelerinde bakılan bu davanın açıldığının anlaşıldığı; yargılamada görev hususunun, tüm yargı mercileri tarafından davanın her aşamasında kendiliğinden gözetilecek usul kuralı niteliğinde olduğu, görevli yargı yerinin belirlenmesinde öncelikli dayanağın da, bu konudaki kanuni düzenlemeler olduğu; Kanunda, trafik para cezalarına karşı idari yargıya başvurulabileceğine dair somut bir hükmün yer almadığı; öte yandan; 31.3.2005 tarihli, 25772 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan ve 1.6.2005 tarihinde yürürlüğe giren Kabahatler Kanunu'nun (5560 sayılı Kanun'un 31. maddesiyle değişik) 3. maddesinde, "Bu kanunun; a) İdari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde ... uygulanır." hükmünün bulunduğu; özetlenecek olursa; idari usullere göre oluşturulan, idare hukukunun bir müeyyidesi olması nedeniyle idari işlem niteliğini taşıyan ve bu yönüyle adli cezalardan ayrılan idari cezaların yargısal denetiminde kural olarak idari yargı yerleri görevli iken, Kabahatler Kanunu'nun 3/1-a maddesiyle bu kanunun idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağının açık bir şekilde ifade edilmiş olduğu; olayda da, aktarılan mer'i mevzuat hükümleri açısından bir değerlendirme yapıldığında; çerçeve nitelik taşıyan Kabahatler Kanunu'nun 3/1-a maddesinde, bu kanunun idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı belirtildiğinden, ilgili Kanun'da da dava konusu

para cezalarından kaynaklı uyuşmazlıklarda idari yargının görevli olduğuna dair bir hüküm bulunmadığından, davaya konu idari para cezasına karşı açılan davanın adli yargı yerince görülüp çözümlenmesi gerektiği kanaatine varıldığı gerekçesiyle; Mahkemelerinin görevine girmeyen ve ilgili adli yargı yerince de görevsizlik kararı verilen bu davada, görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmesine karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Erdoğan BUYURGAN, Ramazan TUNÇ, Habibe ÜNAL, Turan KARAKAYA, Gürbüz GÜMÜŞAY ve Coşkun GÜNGÖR'ün katılımlarıyla yapılan 28.12.2009 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME : Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre: Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulu'nun 11.7.1988 günlü, E:1988/1, K:1988/1 sayılı İlke Kararında, "2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun bütünüyle incelenip değerlendirilmesinden, bu Kanunun uygulanması yönünden 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, 'ceza uyuşmazlıkları' ibaresinden, savcının ya da şahsi davacının talebi ile başlayan yargılaması sonunda sanığın mahkumiyetine ya da beraatine hükmedilebilecek davalarda, askeri ve adli ceza mahkemeleri arasında çıkan görev ve hüküm uyuşmazlıklarının anlaşılması, bunun dışında kalan tüm görev uyuşmazlıklarının 'hukuk uyuşmazlığı' sayılması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Uygulanması idari organlara bırakılan cezalar, adli nitelikte olmadığından, bunlar hakkında yapılan itirazlar ya da açılan davalar 'ceza davası' olarak nitelendirilemezler. İdari niteliklerinden dolayı bu davalara ilişkin görev ve hüküm uyuşmazlıklarının Uyuşmazlık Mahkemesinin Hukuk Bölümünde incelenip çözümlenmesi gerektiği..." açıkça belirtilmiştir. Bu durum gözetildiğinde, olay bölümünde yazılı başvuru konusu görev uyuşmazlığının Hukuk Bölümünde incelenmesi gerektiği kuşkusuzdur.

İdare Mahkemesince; verilen görevsizlik kararının bozulması üzerine 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesi uyarınca başvuru yapıldığı; her ne kadar 19. maddesinde öngörülen durumun aksine, önceki görevsizlik kararına ilişkin dava dosyası temin edilmeden ve adli yargı kararının kesinleşme durumu açıklığa kavuşturulmadan Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulduğu görülmekte ise de; Başkanlık yazısıyla, adli yargı kararının kesinleşme durumunu gösteren onaylı bir örneğinin Mahkemesinden istenildiği ve sonuçta usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, adli ve idari yargı yerleri arasında; "para cezası" yönünden doğan görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ : Raportör-Hakim Taşkın ÇELİK'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Dr. İlknur ALTUNTAŞ ile Danıştay Savcısı Gülen AYDINOĞLU'nun davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, 4925 sayılı Kanun'un 26. maddesine göre verilen idari para cezasının kaldırılması istemiyle açılmıştır.

4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu'nun 26. maddesinde, idari para cezaları düzenlenmiş; 30. maddesinde, para cezalarına karşı tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içerisinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebileceği, itiraz üzerine verilen kararların kesin olduğu öngörülmüşken, bu madde, önce 23.1.2008 gün ve 5728 sayılı Kanun'un 520. maddesiyle, "Bu Kanunda belirtilen idarî para cezasını gerektiren fiillerin işlendiği tarihten itibaren bir yıl içinde aynı nitelikteki fiili üç defa işlediği tespit edilen gerçek ve tüzel kişilere, işlediği fiillerin cezalarının toplamının on katı idarî para cezası verilir ve taşıt şoförünün yurt içi ve yurt dışı taşımalarda sürücü mesleki yeterlilik belgesi ile varsa uluslararası sürücü sertifikası bir yıl süreyle askıya alınır" şeklinde değiştirilmiş; daha sonra 25.6.2009 gün ve 5917 sayılı Kanun'un 47. maddesi ile yürürlükten kaldırılmıştır. 5917 sayılı Kanun hükümleri 10.7.2009 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu'nda bu haliyle idari para cezasına karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiştir.

Öte yandan; 30.3.2005 gün ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 6.12.2006 gün ve 5560 sayılı Yasa'nın 31. maddesiyle değiştirilen 3. maddesinde, " (1) Bu Kanunun;

a) İdarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında,

uygulanır"; Kanunun "Başvuru yolu" başlıklı 27. maddesinin 1. fıkrasında ise "idari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idari yaptırım kararı kesinleşir" düzenlemeleri yer almıştır.

Bu düzenlemelere göre; Kabahatler Kanunu'nun, idarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkeme, artık görevsizlik kararı veremeyip (yeni kanuna göre görevli hale geldiği için) davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

İncelenen uyuşmazlıkta, öngörülen idari para cezasının 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu'nda da idari para cezasına itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği anlaşılmıştır. Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la değişik 3. maddesinde belirtildiği üzere, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı nedeniyle, görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 sayılı Yasa hükümleri dikkate alınacağından, idari para cezasına karşı açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanunun 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, İdare Mahkemesince yapılan başvurunun kabulü ile Sulh Ceza Mahkemesince verilen görevsizlik kararının

kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ : Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Manisa İdare Mahkemesi'nce yapılan BAŞVURUNUN KABULÜ ile Salihli 1. Sulh Ceza Mahkemesi'nin 19.06.2008 gün ve D.İş No: 2008/681 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 28.12.2009 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.